

Kirkeugler studeres

Den meget sjældne ugles forekomst og adfærd studeres med GPS-loggere doneret af Jægernes Naturfond.

GPS-positioner af to GPS-mærkede ungfugle, fra de blev mærket i juni og frem til sidst i august, dvs. inden de forlod deres hjemstavn.

Tekst: Johan Henrik Funder Castenschiold og Peter Sunde
Foto: Johan Henrik Funder Castenschiold

NATUR/VILDTFORVALTNING: Med opbakning fra Vildtforvaltningsrådet arbejdes der på at redde den danske kirkeuglebestand. Indsatsen koncentrerer sig omkring den sidste bestandsforekomst i Østhimmerland. Bestanden har de sidste par år haft god ungeproduktion takket være fodring. Bestandsberegninger tyder imidlertid på, at kun én ud af fem flyvefærdige unger ender med selv at yngle. Dette kan skyldes dårlig overlevelse eller problemer med at finde en mage. Problemet har været vanskeligt at afhjælpe, da man ikke ved, hvad der sker med ungerne, efter at de forlader reden. Før nu.

Takket være en donation fra Jægernes Naturfond til GPS-loggere har forskere fra Aarhus og Aalborg Universiteter siden juni 2019 fulgt ni GPS-mærkede unge kirkeugler. Planen er at følge fuglene frem til foråret 2020, hvor de gerne skulle yngle første gang. Se link: jaegernes-naturfond.dk

Størrelse som en sukkerknald

Uglerne er mærket med en kombineret GPS-logger og VHF-radio på størrelse med en sukkerknald. Gennem radiokontakt med loggeren kan man både downloade positioner og programmere enheden til, hvornår den skal tage GPS-positioner. Loggeren er fastgjort som en rygsæk under fjerdragten. To bløde antenner stikker ud bagtil (se foto). Loggeren kan genoplades og dermed genbruges.

Viden om spredningsadfærd kan redde bestanden

I løbet af efteråret tager loggeren en position ved midnatstid og en ved middagstid. Dermed registreres præcist, hvornår og hvordan ungfuglene forlader fødelokaliteten, og hvordan de bevæger sig dag for dag. Forskerne ønsker især at vide, om ungfuglene forsøger at slå sig ned nær andre kirkeugler eller søger lykken ud i det blå. Denne viden er vigtig for planlægning af målrettede forvaltningsindsatser for arten.

Fire af fem flyttet hjemmefra

I skrivende stund (12. oktober) er fem af oprindeligt ni GPS-mærkede unger stadig i live. Tre er fundet døde (naturlige årsager), og en formodes død kort efter udflyvning (sender formentlig ødelagt). Ungerne blev selvstændige sidst i juli og havde fast dagkvarter omkring deres rede frem til september. Fire af fem fugle har nu forladt deres hjemstavn. Det typiske spredningsmønster synes at være, at uglerne slår sig ned et nyt sted efter få dages søgen.

Batterierne i GPS-loggerne forventes at holde til årsskiftet, men uglerne vil blive forsøgt genfanget, således at de kan følges helt frem til maj. Når undersøgelsen er afsluttet, vil der blive bragt en længere artikel i Jæger om de endelige resultater.

jcaste15@student.aau.dk, og psu@bios.au.dk

På størrelse med en solsolt

Kirkeuglen måler cirka 22 centimeter fra hoved til hale og er dermed Danmarks mindste ugle – kun lidt større end en solsolt. Arten har i århundreder været en karakterfugl i Danmark og er på vores breddegrader tæt knyttet til kulturlandskabet med spredt bebyggelse. Den lever fortrinsvis af store insekter samt mus. I løbet af de sidste årtier har kirkeuglen været i meget kraftig tilbagegang i Danmark. De sidste tilbageværende par findes meget koncentreret i enkelte områder/lommer i Jylland. Bestanden talte i 2019 ca. 10 par, hvoraf kun fem par yngler så tæt på hinanden, at det er realistisk, at deres afkom kan finde en mage.

Den lille sender – på størrelse med en sukkerknald – sidder skjult i fjerene på ryggen af uglen, og man kan se de to antenner stikke ud.